

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет прикладних наук (Литва)

Відземський університет прикладних наук (Латвія)

Університет «Aurel Vlaicu» в м. Арад (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Луцький національний технічний університет

Одеський національний економічний університет

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2025 р.

Полтава
2025

Худолій Юлія Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент
Користова Вікторія Станіславівна,
студентка

Національний університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Фінансові результати банківської системи формуються під впливом сукупності внутрішніх і зовнішніх чинників, серед яких ключову роль відіграють макроекономічні умови, стан грошово-кредитного ринку та особливості функціонування фінансового сектору в період нестабільності. Воєнні події, інфляційні процеси, зміни у структурі фінансових потоків та посилення регуляторних вимог зумовили трансформацію стратегій управління активами і пасивами, перегляд політики ризик-менеджменту та адаптацію банків до нових економічних реалій. Для подальшого розуміння закономірностей розвитку банківського сектору доцільно розпочати дослідження з оцінки динаміки доходів і витрат, що дозволяє визначити загальні тенденції фінансової активності та адаптивності банківської системи (рис. 1).

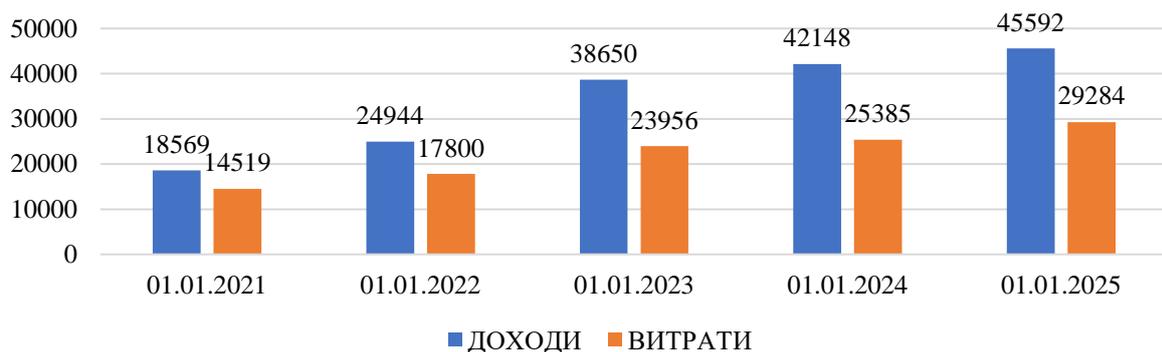

Рис.1. Динаміка доходів та витрат банківської системи України у 2021–2025 рр. [1]

Динаміка доходів і витрат свідчить про стале зростання фінансової активності банківського сектору, при цьому темпи приросту доходів перевищують темпи зростання витрат. Це забезпечує зміцнення прибутковості та підтверджує здатність банків адаптуватися до умов макроекономічної нестабільності, зберігаючи ключову роль у підтриманні фінансової стабільності держави.

Необхідність дослідження факторів формування фінансових результатів банківської системи України обумовлена масштабними трансформаційними процесами на фінансовому ринку, що активізувалися під впливом воєнного стану, структурної перебудови економіки та зростання системних ризиків. Динаміка доходів, витрат та чистого прибутку банків слугує індикатором адаптаційного потенціалу фінансового сектору та його здатності забезпечувати стабільність кредитно-інвестиційної діяльності. Зміна структури джерел прибутковості, переорієнтація банківських моделей на процентні інструменти, а також оптимізація витратної частини в умовах підвищеної невизначеності визначають поточний стан і перспективи розвитку банківської системи [2]. У цьому контексті аналіз факторів впливу на фінансові результати набуває ключового значення для оцінки стійкості банківського сектору та формування

ефективної економічної політики. Для виявлення чинників, що визначають формування фінансових результатів банківської системи України, проведено кореляційний аналіз взаємозв'язку між чистим прибутком та основними показниками доходів і витрат сектору (табл. 1).

Таблиця 1

Кореляційний аналіз факторів впливу на формування фінансових результатів банківської системи України

Показник	Чистий прибуток	ВВП зростання, %	Інфляція, %	Облікова ставка, %	Курс грн/дол	Іноземні інвестиції, млрд
Чистий прибуток	1.000	-0.153	0.517	0.727	0.980	-0.519
ВВП зростання, %	-0.153	1.000	-0.784	-0.780	-0.123	0.865
Інфляція, %	0.517	-0.784	1.000	0.914	0.477	-0.903
Облікова ставка, %	0.727	-0.780	0.914	1.000	0.692	-0.931
Курс грн/дол	0.980	-0.123	0.477	0.692	1.000	-0.430
Іноземні інвестиції, млрд	-0.519	0.865	-0.903	-0.931	-0.430	1.000

Джерело: складено автором за даними [1].

Отримані значення свідчать про такі ключові закономірності. Формування чистого прибутку прямо залежить від обсягу доходів банків ($r = 0,99$). Це підтверджує провідну роль операційної прибутковості у стійкості сектору. Високий вплив процентних доходів ($r = 0,965$) вказує на визначальну роль кредитних операцій та операцій з державними цінними паперами як основного джерела прибутку.

Наявна суттєва кореляція чистого прибутку з витратами ($r = 0,96$) демонструє, що збільшення масштабів діяльності супроводжується пропорційним збільшенням витрат, що потребує посилення політики їх оптимізації. Процентні та комісійні витрати також суттєво впливають на прибутковість ($r = 0,936$ та $r = 0,93$ відповідно), що підкреслює роль ефективного ресурсного менеджменту та контролю операційних витрат. Результат переоцінки ($r = 0,896$) підтверджує зростання значущості операцій на валютному та фондовому ринках у забезпеченні фінансової стійкості банків у період підвищеної волатильності.

Проведене дослідження дозволило встановити, що фінансові результати банківської системи України у 2021–2025 роках формувалися під впливом комплексу взаємопов'язаних внутрішніх факторів. Найбільший вплив на чистий прибуток мають обсяги загальних і процентних доходів, що підтверджує збереження класичної моделі банківського бізнесу, заснованої на кредитній діяльності та операціях з борговими інструментами. Водночас активізація переоцінки валютних та фондових активів свідчить про підвищення ролі фінансових операцій як інструменту адаптації до кризових умов. Стабільність структури витрат та помірне зростання витратного навантаження демонструють ефективність політики витратного менеджменту банків та їх спроможність забезпечувати зростання прибутковості навіть в умовах високої економічної турбулентності.

Література

1. Наглядова статистика. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1>.
2. Пилипенко О. В., Андрєєва О. В., Ференс А. В. Оцінювання ефективності банківської системи України у воєнний час: фінансові та суспільні аспекти. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 15.
3. Худолій, Ю., & Глушко, А. (2025). Статистичні методи в системі оцінювання фінансової стійкості банківських установ. *Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми*, (7-8). <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.7- 8.09>